

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500239 Història de l'Art	OT	3	1
2500239 Història de l'Art	OT	4	1
2504235 Ciència, Tecnologia i Humanitats	OT	4	1

Professor/a de contacte

Nom: Nuria Llorens Moreno

Correu electrònic: nuria.llorens@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Bons hàbits de lectura. Coneixement de l'anglès a nivell lector

Objectius

El programa d'aquesta assignatura consta de dues parts. En la primera farem un recorregut al llarg de la història de la fotografia, des dels orígens fins els nostres dies, a partir d'una acurada selecció de temes. L'objectiu d'aquesta part del programa consisteix a familiaritzar l'estudiant amb l'ampli panorama de la història de la fotografia i també amb les eines conceptuals necessàries per analitzar críticament el fenomen fotogràfic i comprendre'l des de múltiples perspectives.

La segona part del programa, molt més breu, estarà dedicada al cinema d'art i documental contemporanis. Les classes d'aquesta part del programa complementaran les de la primera, amb l'objecte d'acostar l'estudiant a un dels camps més rellevants i actius de la cinematografia actual.

Competències

Història de l'Art

- Analitzar amb esperit crític, a partir dels coneixements adquirits, l'obra d'art en les seves diferents facetes: valors formals, significat iconogràfic, tècniques i procediments artístics, procés d'elaboració i mecanismes de recepció.
- Interpretar l'obra d'art en el context en el qual es va gestar i relacionar-la amb altres formes d'expressió cultural
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Reconèixer l'evolució de la imatge artística des de l'antiguitat fins a la cultura visual contemporània.
- Reconèixer la problemàtica, el vocabulari i els conceptes fonamentals de la teoria de l'art i del cinema.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament conceptes bàsics de teoria artística i cinematogràfica i la seva evolució al llarg de la història.
2. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
3. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
4. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
5. Analitzar una imatge artística i situar-la en el seu context cultural.
6. Definir i explicar amb precisió un objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
7. Distingir les tècniques i el procés d'elaboració d'un objecte artístic
8. Examinar una imatge artística i distingir-ne els valors formals, iconogràfics i simbòlics.
9. Explicar els mecanismes de recepció d'una obra d'art.
10. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
11. Reconstruir el panorama artístic d'un determinat context cultural
12. Relacionar una imatge artística amb altres fenòmens culturals de la seva època.

Continguts

Programa

FOTOGRAFIA

1. Pensar, llegir i estudiar fotografies. Introducció a l'estudi de la fotografia. Museus, Arxius i Biblioteques: col·leccions i fons.

Modernitat

2. Què és la fotografia? La invenció de la fotografia. L'exploració del mitjà i la tècnica: els/les pioners/es. Els debats sobre la naturalesa i les utilitats de la fotografia: el progressiu reconeixement d'un nou art.

La **visió fotogràfica**: itineraris

3. Viatges i fotografia, el relleu del pintoresquisme i la mirada colonial. Campanyes i expedicions fotogràfiques.

4. La ciutat moderna fotografiada. Lluny de la ciutat, el cas mexicà, fotografia, pintura i literatura: Edward Weston, Tina Modotti, Paul Strand, Juan Rulfo, Manuel Álvarez Bravo.

5. Fotografia i avantguardes: experimentació i invenció d'un nou llenguatge.

6. La fotografia com a document social.

Postmodernitat. El «capitalisme de les imatges» i el fenomen de la postfotografia

7. Interrogants a l'entorn de la fotografia avui.

CINEMATÒGRAF

8. El cinema documental: característiques i possibilitats. Cinema assaig i cinema poètic.

Metodologia

Classes expositives i dialògiques

Comentari dels textos i d'obres seleccionats per la professora.

Cerca de documentació i realització d'exercicis escrits.

Treballs: redacció d'assajos crítics a propòsit d'un autor/a, una lectura, una obra.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes en forma de seminari	50	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12
Tipus: Supervisades			
Tutories	20	0,8	1, 2, 3, 4, 10
Tipus: Autònomes			
Cerques bibliogràfiques i documentals	40	1,6	1, 2, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 12
Elaboració de treballs: recensions, comentaris de text, etc.	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 12

Avaluació

L'avaluació consistirà en la realització d'un exercici escrit, un comentari d'obres i un comentari de lectures.

En cas de plagi:

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Recuperació:

L'estudiant podrà presentar-se a la recuperació dels exercicis puntuats amb una nota inferior a 5.

Procediment de revisió d'exàmens:

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, la professora informarà l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Condicions per a la qualificació de 'No avaluable':

L'estudiant rebrà la qualificació de No avaluable sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Comentari d'obres	25 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
Comentari de lectures	35 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12

Bibliografia

Bibliografia general A.

Arxiu fotogràfic de Barcelona: <https://ajuntament.barcelona.cat/arxiunicipal/arxiufotografic/ca/home>

Fotografia a Catalunya: <https://www.fotografiacatalunya.cat/ca>

Biblioteca Digital Hispánica: <http://www.bne.es/es/Catalogos/BibliotecaDigitalHispanica/Inicio/index.html>

MNAC:

https://www.museunacional.cat/es/advanced-piece-search?title_1=&title=&field_piece_inventory_number_value=

MEP: <https://www.mep-fr.org/>

Gallica: <https://gallica.bnf.fr/accueil/fr/content/accueil-fr?mode=desktop>

Victoria & Albert Museum <https://www.vam.ac.uk/collections/photographs/victoria>

The J. Paul Getty Museum: <https://www.getty.edu/art/photographs/>

Eastman Museum <https://www.eastman.org/collections-online>

Bolton, Richard. *The Contest of Meaning: Critical Histories of Photography*. Cambridge, Massachusetts [etc: The MIT Press, 1989.

Clarke, Graham. *The Photograph / Graham Clarke*. Oxford: [etc: Oxford University Press, 1997.

Clarke, Graham. *The Portrait in Photography / Edited by Graham Clarke*. London: Reaktion Books, 1992.

Henisch, Heinz K., *The Photographic experience, 1839-1914 : images and attitudes*, University Park, Pennsylvania State University Press, 1994.

López, Publio, *Historia de la fotografía en España : fotografía y sociedad, desde sus orígenes hasta el siglo XX*, Lunwerg: Barcelona, 2005.

Marien, Mary Warner, *Photography and its critics : a cultural history, 1839-1900*, Cambridge, Cambridge Univ. Press, 1997.

Nehall, Beaumont, *Historia de la fotografía*, Barcelona, Gustavo Gili, 2002.

Rosenbum, Naomi, *A History of women photographers*, New York : Abbeville, 2000.

Sougez Marie-Loup (coord.), ; M.a de los Santos García Felguera, Helena Pérez Gallardo, Carmelo Vega., *Historia general de la fotografía* , Madrid: Cátedra, 2007.

Tema 1.

Barthes, Roland, *Cámara lúcida. Nota sobre la fotografía*, Parcelona: Paidós, 2009.

Barthes, Roland, *La Torre Eiffel: textos sobre la imagen / Roland Barthes* Barcelona, Paidós, 2001.

Batchen, Geoffrey. *Each Wild Idea: Writing, Photography, History*. Cambridge (Mass.): MIT Press, 2001.

Benjamin, Walter, *Breve historia de la fotografía*, Madrid, Casimiro, 2011.

Berger, John, *Para entender la fotografía*, Barcelona: GG, 2015.

Bonnefoy, Yves, *Poesía y fotografía*, Shangrila, Madrid, 2020.

Dubois, Philippe, *El acto fotográfico y otros ensayos*, la marca editora, Buenos Aires, 2015.

Elkins, James. *Photography Theory / Edited by James Elkins*. New York [etc: Routledge, 2007.

Fontcuberta, Joan (ed.), *estètica fotogràfica*, GG, Barcelona, 2012

Indij, Guido, i Silva, Ana (comps.), *Fotografía y Sociedad*, Buenos Aires: la marca editora, 2017.

Indij, Guido, i Silva, Ana (comps.), *Fotografía y Estética*, Buenos Aires: la marca editora, 2017.

Kracauer, Siegfried, and Laura S. Carugati. *La Fotografía y otros ensayos: el ornamento de la masa 1*. Barcelona: Gedisa, 2008.

Krauss, Rosalind, *Lo fotográfico : por una teoría de los desplazamientos*, Barcelona: GG, 2002.

Sharf, Aaron, *Arte y fotografía*, Madrid : Alianza, 1994.

Shre, Stephen, *The Nature of Photographs*, London: Phaidon, 2007.

Sontag, Susan, *Sobre la fotografía*, Arcàdia, Barcelona, 2029.

Tagg, John. *El Peso de la representación: ensayos sobre fotografías e historias*. Barcelona: Gustavo Gili, 2005.

Tema 2

Batchen, Gofrey, *Arder en deseos: la concepción de la fotografía*, Barcelona: GG, 2004.

Daguerre, Louis J. M., *Historia y descripción de los procederes del daguerreotipo y diorama*, Mallorca, Miquel Font, 1991.

Daniel, Malcolm, *The Photographs of Édouard Baldus*, New York, The Metropolitan Museum of Art, 1994.

Daniel, Malcolm, Eugenia Parry, and Theodore Reff. *Edgar Degas, Photographer*. New York: The Metropolitan Museum of Art, 1999.

La Photographie pictorialiste en Europe: 1888-1918. Rennes: Le Point du Jour, 2005.

Lukitsh, Joanne, and Julia Margaret Cameron. *Julia Margaret Cameron*. London [etc: Phaidon, 2006.

Nadar, *Memorias de un fotógrafo*, Madrid: Casimiro, 2029.

Peracaula, Lourdes. *La Fotografía pictorialista a Espanya: 1900-1936*, Barcelona: Fundació "la Caixa," 1998.

Schaaf, Larry J. *Out of the Shadows: Herschel, Talbot, & the Invention of Photography*. New Haven [etc: Yale University Press, 1992.

Schaaf, Larry J. *The Photographic Art of William Henry Fox Talbot* : Princeton University Press, 2000.

Talbot, William Henry Fox., and Russell D. Roberts. *Huellas de luz: el arte y los experimentos de William Henry Fox Talbot*. Madrid: Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, 2001.

Torrella, R.; García Felguera, M.; Ferrer, J., *El daguerotip. L'inici de la fotografia*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2014.

V.V.A.A., *Victorian giants: The birth of art photography*, National Portrait Gallery, London, 2018.

Tema 3

Bayard, Hippolyte. *Bayard*. Paris: Prisma, 1943.

Días, Maite, J. Laurent. 1816-1886, Ministerio de Cultura, Madrid, 2016.

Fontanella, Lee, and Gerardo F. Kurtz. *Charles Clifford, fotógrafo de la España de Isabel II*. Madrid: El Viso, 1996

Fabian, Rainer., and Hans-Christian Adam. *Masters of Early Travel Photography*. London: Thames and Hudson, 1983.

García Felguera, María de los Santos. *Viajeras, fotografías y turistas en el siglo XIX*. Palma de Mallorca: Institut d'Estudis Baleàrics. Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears, 2009.

García Felguera, María de los Santos., *Imagen romántica de España*, Madrid: Ministerio de cultura. Dirección general de bellas artes, archivos y bibliotecas, 1981.

Khemir, Mounira. *L'Orientalisme: l'Orient des photographes au XIXe siècle*. Evreux: Centre national de la photographie, 1994

Mondenard, Anne de. *La Mission héliographique: cinq photographes parcourent la France en 1851*. Paris: Monum, éditions du patrimoine, 2002.

Naef, Weston J., James N. Wood, and Therese Thau Heyman. *Era of Exploration: the Rise of Landscape Photography in the American West, 1860-1885*. Buffalo: Albright-Knox Art Gallery, 1975.

Peltre, Christine. *L'atelier du voyage: les peintres en Orient au XIXe siècle*. Paris: Le Promeneur, 1995.

Tema 4.

Abbott, Berenice, and Estrella de Diego Otero. *Selección de escritos*. Madrid: Ivorypress, 2020.

Alfred Stieglitz, Washington: National Gallery of Art, 1983.

Álvarez Bravo, Manuel, Laura González Flores, and Gerardo . Mosquera. *Manuel Álvarez Bravo*. Madrid: Fundación MAPFRE, Instituto de Cultura, 2012.

Atget, Eugène, *Les silencis d'Atget. Une antologie de textes*, Textuel, París, 2016.

Cartier-Bresson, Henri, *Ver es un todo : entrevistas y conversaciones (1951-1998)*, Barcelona : GG, 2014.

Daniel, Malcolm, Stieglitz, Steichen, Strand, Yale University Press, Cambridge (Mass.), London, 2010

Eugène Atget : el París de 1900, València : Institut Valencià d'Art Modern, 1991.

Frizot, Michel, Wanaverbeck, Annie-Laure, Andre Kertész, Yale University Press, New Haven-London, 2010.

Henri Cartier-Bresson, DVD, Madrid : Avalon, 2007.

Krippner, James. *Paul Strand en México*. Madrid: La Fábrica, 2010.

Millstein, Barbara Head, and Sarah M Lowe. *Consuelo Kanaga: an American Photographer*. New York: Brooklyn Museum in association with University of Washington Press, 1992.

Newhall, Nancy Wynne, and Beaumont Newhall. *From Adams to Stieglitz: Pioneers of Modern Photography* , New York: Aperture, 1989.

Nieto Sotelo, Jesús, and Elisa Lozano Alvarez. *Tina Modotti: una nueva mirada*. México: CNCA/ Centro de la Imagen, Universidad Autónoma del Estado de Morelos, 2000.

Rauschenberg, Christopher, *Paris changing revisiting Eugène Atget's Paris*, New York : Princeton Architectural Press, 2007.

Richard. Lorenz, and Manfred. Heiting. *Imogen Cunningham, 1883-1976*. Köln: Taschen, 2001.

Rulfo, Juan, and Andrew Dempsey. *El Fotógrafo Juan Rulfo. Primera edición*. Barcelona: RM Verlag, S.L., 2017.

Tomkins, Calvin. *Paul Strand: Sixty Years of Photographs*. New York: Aperture, 1976.

Torrella, R. Et al. , Frederic Ballell fotoperiodista, Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona, 2000.
Weissberg, Stephanie. Lola Álvarez Bravo: Picturing México. St. Louis, MO: Pulitzer Arts Foundation, 2018.
Weston, Edward, and Nancy Wynne Newhall. Edward Weston: the Flame of Recognition: His Photographs Accompanied by Excerpts from the Daybooks & Letters /. London: Gordon Fraser, 1971.

Tema 5

Ades, Dawn, Photomontage, London : Thames & Hudson, 2010.
Anders, Günther, 1902-1992.; Grosz, George, 1893-1959.; Heartfield, John, 1891-1968, L'Art est en danger, Paris : Éditions Allia, 2012.
Drudi, Maria i Fiori, Teresa, Archivi del Futurisme, De Luca, Roma, 1986.
Krauss, Rosalind, L'amour fou: photography and surrealisme, Abbeville Press, 1985.
Lista, Giovanni, Cinema e fotografia futurista, Milano: Skira, 2001.
Lodder, Christina, El Constructivismo ruso, Madrid: Alianza, 1988.
Man Ray, Tutti gli scritti, Milano: Feltrinelli, 1981.
Moholy-Nagy, László, Pintura, fotografía, cine y otros escritos sobre fotografía, GG, Barcelona, 2005.
Sichel, Kim, Germaine Krull Photographer of Modernity, Cambridge, MA, London: The MIT Press, 2000.

Tema 6

BONET, Juan Manuel; RAMONEDA, Josep; MENDELSON, Jordana; ENNIS, Helen. Margaret Michaelis: fotografía, vanguardia i política a la Barcelona de la República (en català, anglès). Barcelona: CCCB, 1999.
Frank, Robert, introduction by Jack Kerouac, The Americans, New York : Scalo, 1995.
Freund, Gisèle, La fotografía como documento social, Barcelona: GG, 2017.
Indij, Guido, i Silva, Anna (Coords.), Fotografía y Sociedad, La marca editora, Buenos Aires, 2017.
Lugon, Olivier, El Estilo documental : de August Sander a Walker Evans : 1920-1945, Salamanca : Ediciones Universidad de Salamanca, 2010.
Rosenheim, Jeff, and Karan Rinaldo. Diane Arbus: in the Beginning 1956-1962. London: Yale University Press, 2016.
Stange, Maren. Symbols of Ideal Life: Social Documentary Photography in America: 1890-1950 / Maren Stange. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.
Sekula, Allan, Photography against the grain : essays and photo works 1973-1983, London: Mack, 2016.
Sontag, Susan, Sobre la fotografía, Arcàdia, Barcelona, 2029.
Taro, Gerda et al. Gerda Taro. Barcelona: MNAC, 2009.

Tema 7

Burgin, Victor, Ensayos, Barcelona: GG, 2004.
Fontcuberta, Joan, La cámara de Pandora: La fotografi@ después de la fotografía, Ed. Gustavo Gili, Barcelona, 2010.
Fontcuberta, Joan, La fúria de las imágenes, Galaxia Gutemberg, Barcelona, 2020.
Mitchell, W.J.T., ¿Qué quieren las imágenes? : una crítica de la cultura visual, Vitoria-Gasteiz : Sans Solei, 2027.
Ribalta, Jorge. Efecto real: debates posmodernos sobre fotografía. Barcelona: Gustavo Gili, 2004.

Bibliografía general B

Filmoteca de Catalunya: <https://www.filmoteca.cat/web/ca>
Barbera, Alberto, and Roberto Turigliatto. Leggere il cinema ,Milano: Arnoldo Mondadori, 1978.
Bresson, Robert, Notas sobre el cinematógrafo, Árdora, Madrid, 1999.
Burch, Noël, and Francisco Llinás. El Tragaluz del infinito: contribución a la genealogía del lenguaje cinematográfico. Madrid: Cátedra, 1987.
Duras, Marguerite. Les yeux verts / Marguerite Duras. Paris: Cahiers du Cinema, 1987.
Kracauer, Siegfried. Teoría del cine: la redención de la realidad física / Siegfried Kracauer. Barcelona [etc: Paidós, 1989.
Pezzella, Mario. Estética del cine / Mario Pezzella. Madrid: A. Machado Libros, 2004

Tema 8

Dulac, Germaine, Ecrits sur le cinema 1919-1937, París, 1994
Eisenstein, Sergei M., Teoría y técnica cinematográfica, Rialp, Madrid, 1989.
Kracauer, Siegfried. De Caligari a Hitler: historia psicológica del cine alemán / Siegfried Kracauer; [traducción de Héctor Grossi]. Barcelona [etc: Paidós, 1985.
Sánchez-Biosca, Vicente. Cine y vanguardias artísticas: conflictos, encuentros, fronteras. Barcelona [etc:

Paidós, 2003.

Seguer, Daniel et al.(eds.), En torno a la Nouvelle Vague. Rupturas y horizontes de la modernidad. Valencia: Instituto Valenciano de Cinematografía Ricardo Muñoz Suay, 2002

Vertov, Dziga. Cine-ojo: [textos y manifiestos]. Madrid: Fundamentos, 1974

Tema 9

Carrera, Pilar; Talens, Jenaro, El relato documental, Cátedra: Madrid, 2018.

Català, Josep M., Estética del ensayo. La forma ensayo, de Montaigne a Godard, PUV, València, 2014.

Cerdán Los Arcos, José Francisco. et al. Documental y vanguardia. Madrid: Cátedra, 2005.

Hamery, Roxane, Antony Fiant, and Éric Thouvenel. Agnès Varda: le cinéma et au-delà. Presses universitaires de Rennes, 2009.

Kahana, Jonathan, The Documentary film reader: history, theory, criticism, Oxford University Press, Oxford, 2016.

Michaud, P. A., Sur le film,Macula, París, 2016.

Provitina, Gustavo. El Cine-ensayo: la mirada que piensa. Buenos Aires: La Marca Editora, 2014.

Ragghianti, Carlo Ludovico. Cinema arte figurativa. 3a ed. Torino: Giulio Einaudi ed., 1964.

Torreiro, M. i Cerdán, i J., Documental y vanguardia, Madrid, 2005.

Warren, Shiyih, Subject to reality. Women and Documentary Film, University of Illinois Press, Illinois, 2019.

Programari

Si calgués un programari específic s'indicaria oportunament.